

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 1. julija 2004*

V združenih zadevah C-361/02 in C-362/02,

zaradi predlogov Dioikitiko Efeteio Peraios (Grčija), naslovljenih na Sodišče, naj na podlagi člena 234 ES v postopku, ki poteka med

Elliniko Dimosio

in

Nikolaosom Tsapalosom (C-361/02),

Konstantinosom Diamantakisom (C-362/02),

sprejme predhodno odločbo o razlagi člena 1 Direktive Sveta 76/308/EGS z dne 15. marca 1976 o vzajemni pomoči pri izterjavi terjatev, ki izhajajo iz poslovanja, ki je del sistema financiranja Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada, ter iz prelevmanov in carin, glede davka na dodano vrednost in določenih trošarin (UL L 73, str. 18), kot je bila spremenjena z Aktom o pogojih pristopa Kraljevine Norveške, Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske in prilagoditvah pogodb, na katerih temelji Evropska Unija (UL 1994, C 241, str. 21),

* Jezik postopka: grščina.

TSAPALOS IN DIAMANTAKIS
SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi A. Rosas, predsednik senata, R. Schintgen (poročevalec), sodnik, in
N. Colneric, sodnica,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodna tajnica: Múgica Arzamendi, glavna administratorka,

ob upoštevanju pisnih stališč, ki so jih predložili:

— za g. Tsapalosa V. K. Koutoulakos, dikigoros,

— za g. Diamantakisa C. Kara-Sepetzoglou, dikigoros,

— za grško vlado S. Spyropoulos, D. Kalogiros in P. Mylonopoulos, zastopniki,

— za Komisijo Evropskih skupnosti X. Lewis in M. Konstantinidis, zastopnika,

na podlagi poročila za obravnavo,

na podlagi ustnih stališč grške vlade, ki sta jo zastopala S. Spyropoulos in M. Apeessos, zastopnika, in Komisije, ki sta jo zastopala X. Lewis in Konstantinidis, na obravnavi 11. februarja 2004,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 19. februarja 2004

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 S sodbama z dne 28. junija 2002, ki sta prispeli v sodno tajništvo Sodišča 8. oktobra 2002, je Dioikitiko Efeteio Peiraios ob uporabi člena 234 ES v predhodno odločanje predložilo vprašanje o razlagi člena 1 Direktive Sveta 76/308/EGS z dne 15. marca 1976 o vzajemni pomoči pri izterjavi terjatev, ki izhajajo iz poslovanja, ki je del sistema financiranja Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada,

ter iz prelevmanov in carin, glede davka na dodano vrednost in določenih trošarin (UL L 73, str. 18), kot je bila spremenjena z Aktom o pogojih pristopa Kraljevine Norveške, Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske in prilagoditvah pogodb, na katerih temelji Evropska Unija (UL 1994, C 241, str. 21, v nadaljevanju: Direktiva).

- 2 To vprašanje je bilo zastavljeno v okviru dveh postopkov med Elliniko Dimosio (Helenska država) in g. Tsapalosom po eni strani ter g. Diamantakisom po drugi, glede izterjave carinskih terjatev Republike Italije, nastalih pred sprejetjem Direktive in njenim začetkom veljavnosti v Grčiji.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

- 3 Cilj Direktive je odpraviti ovire za ustanovitev in delovanje skupnega trga, ki obstajajo, ker nacionalni predpisi o izterjavi, predvsem carin, veljajo samo na nacionalnih ozemljih. Tak položaj, kot izhaja iz druge uvodne izjave, naj bi omogočal „goljufije“.

- 4 Zato Direktiva določa skupna pravila o vzajemni pomoči za izterjavo. Tudi glede na besedilo njenega člena 8, prvi in drugi pododstavek:

„Izvršilni naslov za izterjavo se, kadar je to ustrezno in v skladu z veljavnimi predpisi v državi članici, v kateri ima zaproseni organ sedež, sprejme, prizna, dopolni ali nadomesti z izvršilnim naslovom na ozemlju te države članice.

Izvršilni naslov je treba sprejeti, priznati, dopolniti ali nadomestiti kar najhitreje po datumu prejema prošnje za izterjavo. Pravilno izpolnjeni izvršilni naslov v državi članici, v kateri ima organ prosilec sedež, se ne sme zavrniti.“

- 5 V skladu z njenim členom 2(c) in (f) se Direktiva uporablja predvsem za terjatve v zvezi s carinami, v skladu s členom 2(b) Sklepa 70/243/ESPJ, EGS, Euratom z dne 21. aprila 1970 o nadomestitvi finančnih prispevkov držav članic z lastnimi sredstvi Skupnosti (UL L 94, str. 19), kot tudi v zvezi z obrestmi in stroški glede terjatev, določenih v tem členu.
- 6 Dalje, glede na člen 2 Akta o pogojih pristopa Helenske republike in prilagoditvah pogodb (UL 1979, L 291, str. 17, v nadaljevanju: Akt o pristopu) pravni predpisi Skupnosti zavezujejo Helensko republiko in se uporabljajo v tej državi od pristopa, to je od 1. januarja 1981.

7 Člen 145 Akta o pristopu določa:

„Če v seznamu Priloge XII ali v kateri koli določbi tega akta ni predviden rok, začne Helenska republika izvajati ukrepe, potrebne za to, da od datuma pristopa ravna v skladu z določbami direktiv in odločb [...], iz člena 189 Pogodbe EGS [...]“

8 Tak rok, kar zadeva Direktivo, ni bil predviden z Aktom o pristopu.

Nacionalna zakonodaja

9 Direktiva je bila v grški pravni red prenesena s členi od 86 do 98 (Poglavje 1 A, z naslovom „Vzajemna pomoč na področju izterjave terjatev“) Zakona št. 1402/1983 o prilagoditvi carinske zakonodaje pravu Evropskih skupnosti (EGS) (FEK A' 167, del I, v nadaljevanju: Zakon št. 1402/1983) in na podlagi Odloka št. 1243/319 ministra za finance z dne 26. marca 1984 o izvedbenih pravilih glede uporabe sistema vzajemne pomoči med državami članicami na področju izterjave terjatev (FEK A' 179, del I, v nadaljevanju: Ministrski odlok).

10 Člen 103 Zakona št. 1402/1983 določa, da „bo, razen, če ni drugače določeno v tem zakonu, začel veljati 1. januarja 1981“.

- 11 Dalje člen 21(1) Ministrskega odloka določa:

„Vse terjatve, ki so predmet prošnje za izterjavo ali sprejetja ukrepov zavarovanja organov prosilca druge države članice, pristojni carinski organi ali javno zakladništvo obravnava kot terjatve, nastale v Grčiji, njihovo izterjavo pa urejajo grške zakonske določbe, predvsem tiste ‚zakona o izterjavi javnih terjatev‘[...]“

Spora o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 12 S sodbo z dne 8. oktobra 1970 s strani Corte d'appello Catania (Italija) so bili člani posadke „Ster“, ladje z izobešeno panamsko zastavo, vključno s toženima strankama v postopku o glavni stvari, obtoženi na zaporno kazen in plačilo carin in drugih dajatev zaradi protipravnega uvoza tobačnih izdelkov na italijansko ozemlje. S sodbo z dne 31. januarja 1972 je Corte suprema di cassazione (Italija) zavrnilo pritožbo, vloženo proti tej sodbi.
- 13 Zahteva italijanskih organov glede izterjave zadevnih terjatev, ki so znašale z obrestmi in drugimi stroški 1.787.485.050 ITL, je bila poslana pristojnim grškim organom (namreč posebni carinski preiskovalni službi generalnega direktorata za carine), ki so z odločbami z dne 6. februarja 1996, sprejetimi ob uporabi Direktive 76/308 ter Zakona št. 1402/1983 in Ministrskega odloka, ugotovili, da je italijanski naslov za izvršitev teh terjatev izvršljiv na grškem ozemlju.

- 14 Tsapalos in Diamantakis sta izpodbijala omenjene odločbe pred Dioikitiko Protodikeio Peiraios (Grčija), ki jih je, kolikor zadevajo tožene stranke v postopku o glavni stvari, razglasilo za nične, ker vzajemna pomoč med Helensko republiko in drugimi državami članicami za izvršitev terjatev ne zadeva terjatev, nastalih po začetku veljavnosti Zakona št. 1402/1983. Sporna terjatev italijanske države je nastala leta 1968, v katerem je bilo ugotovljeno kaznivo dejanje tihotapljenja, in je bila potrjena z zgoraj navedenima sodbama Corte d'appello Catania leta 1970 in Corte suprema di Cassazione leta 1972.
- 15 Helenska država je vložila pritožbo na to sodbo pred Dioikitiko Efeteio Peiraios, v kateri je navedla, da bi bilo treba določbe Zakona št. 1402/1983 razlagati v luči namena Direktive, katere člen 1 določa izterjavo terjatev, „nastalih“ v drugi državi članici, s čimer terjatve, nastale pred začetkom veljavnosti teh določb, prav tako spadajo v uporabo le-teh.
- 16 V teh okoliščinah se je Dioikitiko Efeteio Peiraios odločilo, da prekine odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predloži vprašanje, katerega besedilo je v obeh zadevah oblikovano enako:

„Ali je treba člen 1 Direktive 76/308/EGS [...] razlagati tako, da se določbe Direktive uporabljajo tudi za terjatve, ki so nastale v državi članici pred začetkom veljavnosti te direktive in so predmet izvršilnega naslova, ki so ga, tako kot izvršilni naslov italijanske države, izdali pristojni organi te države pred začetkom veljavnosti te direktive, in ali posledično lahko po začetku veljavnosti Direktive, izteku prehodnega obdobja in potem ko so druge države članice izpolnile svojo obveznost, da uveljavijo potrebne določbe za izvedbo te direktive, terjatve, ki so ostale neporavnane in katerih izterjava ni bila mogoča v drugi državi članici, na prošnjo ‚organa prosilca‘ izterja ‚zaprošeni organ‘ v smislu člena 3 Direktive?“

- 17 S sklepom predsednika Sodišča z dne 9. decembra 2002 sta bili ti zadevi združeni za pisni in ustni postopek ter sodbo.

Vprašanje za prehodno odločanje

- 18 Predložitveno sodišče z vprašanjem sprašuje, ali je treba Direktivo razlagati tako, da se uporablja za carinske terjatve, ki so nastale v državi članici in so predmet izvršilnega naslova, ki ga je izdala ta država pred začetkom veljavnosti Direktive v drugi državi članici, v kateri ima zaproseni organ sedež.
- 19 V zvezi s tem je treba spomniti, da se v skladu z ustaljeno sodno prakso šteje, da se procesni predpisi na splošno uporabljajo za vse postopke, ki potekajo v trenutku, ko ti začnejo veljati, v nasprotju z materialnopravnimi predpisi, ki se navadno razlagajo, da ne veljajo za situacije pred njihovim začetkom veljavnosti (glej predvsem sodbe z dne 12. novembra 1981 v zadevi *Salumi* in drugi, od 212/80 do 217/80, Recueil, str. 2735, točka 9; z dne 6. julija 1993 v zadevi *CT Control (Rotterdam)* in *JCT Benelux* proti Komisiji, C-121/91 in C-122/91, Recueil, str. I-3873, točka 22, in z dne 7. septembra 1999 v zadevi *De Haan*, C-61/98, Recueil, str. I-5003, točka 13).
- 20 Kot sta pravilno ugotovili grška vlada in Komisija, je treba, ker Direktiva ureja zgolj priznanje in izvršitev nekaterih kategorij terjatev, nastalih v drugi državi članici, ne da bi določala pravila glede njihovega nastanka ali obsega, obravnavati določbe te direktive kot procesna pravila.

- 21 Dalje, nobena določba Direktive ne dopušča ugotovitve, da naj bi zakonodajalec Skupnosti nameraval omejiti uporabo procesnih pravil zgolj na terjatve, ki so nastale v zaprošeni državi članici po začetku veljavnosti te direktive.
- 22 Nasprotno, namen Direktive, ki je, kot izhaja tudi iz druge in tretje uvodne izjave, odpraviti ovire za delovanje skupnega trga, ki obstajajo zaradi težav, povezanih s čezmejno izterjavo zadevnih terjatev, ter preprečiti goljufije, govori v prid uporabljivosti Direktive za terjatve, nastale med začetkom veljavnosti le-te v zaprošeni državi članici.
- 23 Glede na okoliščine je treba na predloženo vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo razlagati tako, da se uporablja za carinske terjatve, ki so nastale v državi članici in so predmet izvršilnega naslova, ki ga je izdala ta država pred začetkom veljavnosti Direktive v drugi državi članici, v kateri ima zaprošeni organ sedež.

Stroški

- 24 Stroški grške vlade in Komisije, ki sta Sodišču predložili svoja stališča, se ne povrnejo. Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE (tretji senat)

v odgovor na vprašanje, ki mu ga je na podlagi sodbe z dne 28. junija 2002 predložilo v odločanje Dioikitiko Efeteio Peiraios, razsodilo:

Direktivo Sveta 76/308/EGS z dne 15. marca 1976 o vzajemni pomoči pri izterjavi terjatev, ki izhajajo iz poslovanja, ki je del sistema financiranja Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada, ter iz prelevmanov in carin, glede davka na dodano vrednost in določenih trošarin, kot je bila spremenjena z Aktom o pogojih pristopa Kraljevine Norveške, Republike Avstrije, Republike Finske in Kraljevine Švedske in prilagoditvah pogodb, na katerih temelji Evropska Unija, je treba razlagati tako, da se uporablja za carinske terjatve, nastale v državi članici in so predmet izvršilnega naslova, ki ga je izdala ta država pred začetkom veljavnosti direktive v drugi državi članici, v kateri ima zaproseni organ svoj sedež.

Rosas

Schintgen

Colneric

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourg, 1. julija 2004.

Sodni tajnik

Predsednik tretjega senata

R. Grass

A. Rosas